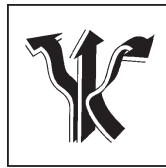

Олександр МОРОЗОВ
Тімур МОРОЗОВ

ПОТУЖНІСТЬ ПРАКТИЧНОГО РОЗУМУ

Частина II
**КРОСТЕОРІЯ І НЕОПРАКТИКА
ІНОВАТИКИ**

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

ОЛЕКСАНДР МОРОЗОВ
ТІМУР МОРОЗОВ

ПОТУЖНІСТЬ ПРАКТИЧНОГО РОЗУМУ

Частина II
КРОСТЕОРІЯ І НЕОПРАКТИКА ІНОВАТИКИ

Монографія

Київ
2023

УДК 001.895:165.173](477)(02)
М80

Рецензенти: *Геєць В. М.*, д-р екон. наук, проф., акад. Національної академії наук України, директор Інституту економіки та прогнозування НАНУ

Чолишкіна О. Г., канд. техн. наук, доц., директорка Інституту комп'ютерно-інформаційних технологій та дизайну МАУП

Шевченко М. М., канд. фіз.-мат. наук, старший науковий співробітник НАНУ

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 7 від 05.07.23)

Морозов О., Морозов Т.

М80 Потужність практичного розуму: у 2 ч. Ч. II: Кростеорія і неопрактика іноватики: монографія. Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2023. 234 с.

ISBN 978-617-02-0376-2

Висвітлено історичні і просторово-часові інверсії структури українського суспільства, економічного виробництва і природокористування в сучасних умовах еколого-соціально-економічного устрою держави, які все більше відстають від її історично справедливого еволюційного підпорядкування всесвітнім законам живої і неживої природи та суспільства.

Розглянуто потреби науково-теоретичного та методологічного осмислення щодо формування нових підходів до кростеорії та неопрактики іноватики. При агрегуванні способів реалізації практичних кроків “звершення” реформ у просторі еколого-соціально-економічних ресурсів, що є об'єктами права власності українського народу не фрагментарно, а спирається на практичні та наукові світоглядні закони живої і неживої природи і суспільства.

Для керівників організацій і підприємств, науковців і фахівців у сфері когнітивних практичних систем і технологій ринкової економіки та соціальної практики управління інформаційною сферою та інноваційною діяльністю, а також для державних службовців, аспірантів, студентів закладів вищої освіти.

УДК 001.895:165.173](477)(02)

© О. Ф. Морозов, Т. О. Морозов, 2023
© Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2023

ISBN 978-617-02-0376-2

“Дуалізм діалогу власного свідомого “я” і свого ж підсвідомого “я” є важливою філософською властивістю прояву явища іноватики як кростеорії та неопрактики, який полягає в тому, що завдяки існуванню явища іноватики розкриваються таємниці змін усіх систем у природі та в тому, що такі зміни відбуваються внаслідок єдності і боротьби двох протилежних станів будь-яких систем — їх деградації та розвитку з досягненням цілеспільних ефектів”.

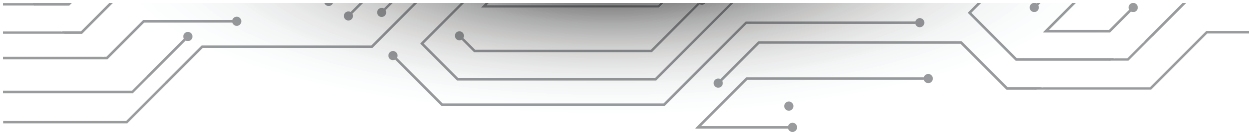
О. Морозов
Т. Морозов

**У музеї Державного університету управління України:
О. Морозов біля власного бронзового бюста,
встановленого йому на стенді
кафедри Інноваційного менеджменту
як одному із її засновників (2003 р.)**

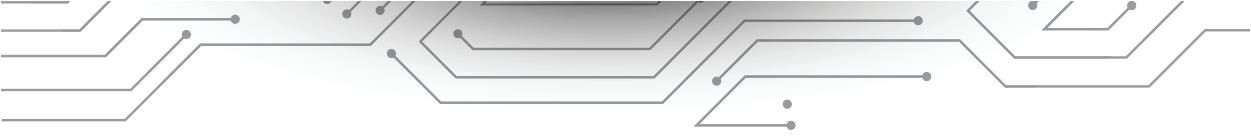
ЗМІСТ

Передмова	7
Вступ. Предметна сфера кростеорії та неопрактики іноватики	9
Розділ 1. Категорії іноватики як кростеорії та неопрактики	15
Розділ 2. Принципи тлумачення категорій “розвитку” і “деградації”	30
Розділ 3. Властивості матерії і духу, що є невід’ємними складовими явища іноватики	45
Розділ 4. Наявність необмеженого і безмежного розуму людей — основа розв’язків невизначеності завдань кростеорії та неопрактики іноватики	53
Розділ 5. Неопрактика кростеорії іноватики	79
Розділ 6. Особливості застосування дій звернення СЕТ кростеорії та неопрактики іноватики	94
Розділ 7. Когнітивні практичні економічні системи і технології як приклад варіативності неопрактичної реалізації СЕТ кростеорії іноватики	131
Розділ 8. Історико-часова еволюційно-стійка інверсія національної іновативної системи (НІС) України	144
Розділ 9. Іменникові та дієслівні терміни й поняття СЕТ кростеорії та неопрактики іноватики	174
Розділ 10. Звернення СЕТ кростеорії та неопрактики іноватики на основі законів та принципів когнітивної психології людини	183
Висновок	211
Список використаної літератури	222

ПЕРЕДМОВА

Упродовж десятиріч незалежності України суспільство й економіка були як той корабель, що у бурхливому вихорі життя не знав куди пливати і до якого берега прибитися. Нову надію на вибір свого правильного “соціально-економічного причалу” дала чергова “хвиля розумності” природи і людини, що почала народжуватися в інверсії історичних просторово-часових змін, як практично головного хаосу вже у ХХІ ст. в соціумі і навіть ноосфері планети Земля.

Банальна суть прагнень більшості людей — це провести рішучі і незворотні реформи своїх суспільств, що приведе до еволюційно стійких змін існуючої глобальної суспільної системи й виробничої економічної структури у бік високотехнологічного, інноваційного виробництва та підвищення стандартів системи еколого-соціально-економічно-політичного забезпечення до рівня гідного життя громадян на основі гуманності, віри, свободи і справедливості.

У владі багато тих, які розуміють, якщо не зробити цього зараз, то у сучасній Україні унеможливиться не лише еколого-соціально-економічно-політичний прорив, вона втратить не лише “незалежність”, а й стане фікцією так звана її незалежність та, навіть, її існування як держави (країна, яка існує винятково за рахунок зовнішніх кредитів, позбавлена можливості здійснювати самостійну політику).

Розуміють всі, але, на жаль, найповноправнішими громадянами, власне всім народом, вперто не вирішується це складне для суспільства завдання, “як сумістити суспільний розвиток із збагаченням кожної “серії” влади?” Завдання складне, як та світова “куля у свій лоб!”

Але дивно, що періодично і вже неодноразово у світі та й в Україні, **зокрема, “настає час істини”**, коли нібито від яскравих слів та політичних декларацій суспільству треба негайно переходити до конкретних справ з реалізації визначеного шляху як світового, так і вітчизняного розвитку, **то “зникає”** такий час то настає, то потім знов зникає, настає і зникає, то є, то немає...

На нашу думку, прояв дуалізму у природі або постійна боротьба процесів дії закону єдності і боротьби протилежності — тобто і єдності, і боротьби процесів деградації та розвитку.

Тому актуальною є проблема щодо визначення суті чинників двох протилежних станів будь-яких систем — їх деградації та розвитку на основі вперше запропонованої “кростеорії та неопрактики іноватики”.

Реальним орієнтиром такого шляху стійких періодичних перемог розвитку системи над її деградацією міг би стати, наприклад, інноваційний розвиток економіки США за останні 100 років. Так, станом на 2022 р. близько 80 % ВВП вже забезпечує **неречове виробництво**, тоді як славетна американсь-

ка промисловість **речового виробництва** і розвинене сільське господарство дає приблизно лише п'яту частину ВВП [1]. Причому на цьому шляху, як то кажуть, вихід із будь-якої кризи необхідно починати з ліквідації розрухи в головах, тоді вона зникне і з господарства.

Використовуючи один із відомих рецептів виправлення “розрухи в головах людей” через науку, просвіту, у тому числі й стосовно розуміння природи і важливої ролі явища іноватики, ми поставили перед собою завдання — викласти у формі аналітичного огляду, аналізу та узагальнення кростеорії та неопрактики іноватики.

Це така еволюційна просторово-часова динамічна **спеціальна ефективна теорія (СЕТ)**, яка дає гіпотетичне пояснення того, що синергетично пов'язує між собою певні елементи іноватики з різних існуючих різнопрофільних відомих вже теорій з досягненням цими, такими собі когнітивними системами, видатних історичних практичних результатів у вигляді складених, динамічних, багаторівневих і складно побудованих ієрархій стійких “цілеспільних ефектів”. Спеціальна ефективна теорія ілюструє своїм існуванням вже в реальності еколого-соціально-економіко-політичного життя соціуму людей сучасною неопрактикою появи в їх або техногенній, або ще соціокультурній життєдіяльності, результатів дії СЕТ у Всесвіті, точніше — в ноосфері Землі. Реалізується СЕТ завдяки еволюційній появі та стійкій історичній інверсії завжди такого чудового явища, як потужність практичного розуму людини. Спеціальна ефективна теорія кростеорії та неопрактики іноватики перспективу реального опанування прогресивними соціумами людей через унікальне явище проявів інтелекту, поки що сам як вид *homo sapiens* зовсім не зник.

* * *

У монографії введено новий термін — “цілеспільний ефект”, в якому вжито слово “цілеспільний”, яке відсутнє в українських словниках.

Безперечно, автори як фахівці мають право на термінотворення в межах предметної галузі.

Слово *цілеспільний* не суперечить парадигмі українського словотворення і належить до множини слів із словотворним формантом *цїле* (*цїлепокладання, цїлепокладальний, цїлеспрямування, цїлеспрямований,...*) і, отже, має словотворну модель “*цїле* + *X*”, характерну для українського словотвору.

В авторській інтерпретації “цілеспільний ефект” визначається як чинник самокомпенсації складності, що відбувається у процесах суб'єкт-об'єктної взаємодії в економічних системах. Такий підхід має яскраво виражену ознаку інноваційності.

Уведення вченими нового поняття і нового терміна “цілеспільний ефект”, відіграє важливу роль у змісті авторської концепції системного аналізу економічних явищ.

Слід зазначити, що застосування ідей і методів феноменологічної теорії складності до аналізу економічних процесів є новим, принаймні для української науки. Це дає підстави запропонувати, обґрунтувати та викласти спосіб можливості підвищення ефективності управління соціально-економічними

ми системами, який відкриває нові шляхи щодо структурування економіки України й визначення раціональних умов реалізації суб'єктно-об'єктних співвідношень у структурі економічного простору.

Розуміння системного підходу ґрунтується на співвідношеннях “суб'єктів” управління економічного простору, тобто людиною, та “об'єктом” управління — власне економічним простором. Такі відношення є системо-творчими для економічних систем, що складаються з п'яти рівнів (квантово-економічний рівень людини суб'єкта управління, мікро-, мезо-, макро-, мегаекономічний), в яких враховано феноменологічну властивість самокомпенсації складності. Виокремлення структурних субстанційних і суб'єктних властивостей зазначених рівнів, а також холістичних зв'язків між ними надає аналізованій економічній реальності властивість “бути системою” (в межах системологічної концепції, яка спирається на аналіз тріади “структура – субстанція – суб'єкт”).

Зрозуміло, що сформульована концепція поки що має характер загально-теоретичної схеми і потребує деталізації й верифікації на прикладах конкретних економічних процесів і систем.

Вступ

ПРЕДМЕТНА СФЕРА КРОСТЕОРІЇ ТА НЕОПРАКТИКИ ІНОВАТИКИ

Становлення і розвиток кростеорії та неопрактики іноватики як явища існування неживої і живої природи і суспільства

Розуміння про іноватику як про явище неживої та живої природи і суспільства, є невід’ємною складовою процесу взаємодії певних елементів та частин як матерії речовинної, так і матеріальних об’єктів у неречовому стані з подальшою зміною такого їх стану в речовий як явища матеріальних систем.

Таке розуміння іноватики впливає із встановленого факту виникнення й розвитку системних мислення, методології й аналізу та проявів потужності практичного розуму із отриманням цілеспільних ефектів від єдності у свідомості людей дійсного й уявного [2].

З цієї точки зору, поряд із системністю явище іноватики як кростеорія і неопрактика гіпотетично є глобальною властивістю Всесвіту. Іноватика фактично виявляється як загальна властивість матерії, зокрема людського суспільства, різних соціумів, що дає додаткову можливість пояснити причини та передбачити якісні й кількісні характеристики фундаментальних процесів їх розвитку чи деградації.

Іноватика — це сфера науки і практики, що має наразі дуже велику кількість отриманих реальних результатів у світових і вітчизняних дослідженнях, а також у міжнародному й українському господарюванні. Тому розглянемо можливо головні віхи чи найбільш фундаментальні кроки іноватики як кростеорію і неопрактику, як форму її реальних проявів у дійсності життя людей.

Ще Платон у давнину почав розглядати це питання як поняття справедливості. Справедливість, вважав він, — це коли всі три верстви суспільства (солдати, маса та контролери) можуть займатися власними справами без того, щоб втручатися у справи інших верств, інакше кажучи, коли забезпечена спеціалізація. Всі виконують дані їм завдання, дотримуються своїх чеснот. Із цього впливає етика Платона з основними чеснотами — мудрістю, хоробрістю, розважливістю та справедливістю. Проте більшість прав отримують контролери, оскільки є наймудрішими з усіх. Отже, розум (контролери) повинен керувати, воля (солдати) — виконувати, а інстинкт/почуття (маса) — дотримуватися наказів інших двох сил [3].

Через багато століть після Платона Ч. Дарвін розглянув справедливість з точки зору основних факторів природного відбору, що визначає пристосованість організмів (спадкову мінливість).

Це приводить до домінування осіб із вдалим мутаціями, як наслідок — до природного відбору, а якщо зміни дуже виражені — до видоутворення. Модифікаційна мінливість залежить від генотипу. Такого самого погляду щодо модифікаційної мінливості дотримується синтетична теорія еволюції, яка була створена у XX ст. Основою до природного відбору ці дві теорії вважають саме генотип, який змінюється під дією мутацій, що є однією з форм спадкової мінливості.

Зміни генотипу зумовлюють зміни норм реакції, оскільки визначає її саме генотип. Норма реакції зумовлює зміну фенотипу, і таким чином мутації проявляються у фенотипі його відповідності умовам навколишнього середовища у випадку доцільності мутацій [4].

Сучасник Дарвіна К. Маркс був суворим пуристом; він часто старанно і довго підшукував правильний вислів. Маркс ненавидів зайве вживання іншомовних слів, і якщо йому доводилося це робити частіше (там, де предмет цього і не вимагав), то це пояснюється тим, що він довго перебував за кордоном, головним чином в Англії. Але яку величезну кількість оригінальних, суто німецьких словотворів і словосполучень знаходимо у Маркса, який, незважаючи на те, що дві третини свого життя був за кордоном, має величезні заслуги перед німецькою мовою і належить до її найбільших майстрів і творців. Маркс визначив, що “реальний базис” справедливості (економіка) завжди залишається первинним і вирішальним моментом для політичної і юридичної надбудови справедливості. Це — загальний закон. Конкретні його втілення від епохи до епохи змінюються. Наприклад, детермінація буржуазної державності з капіталістичною економікою не є за своїми формами, методами, соціально-психологічними важелями копією детермінації держав античного світу, виробничих відносин того часу. Навіть у межах однієї суспільно-економічної формації вирішальний вплив виробничих відносин на державний лад здійснюється на її початкових етапах поіншому, ніж тоді, коли вона хилиться до Заходу. Справа тут в історичному “перепаді” станів самої економіки, внаслідок чого один і той самий економічний базис знаходить у своєму прояві та впливі нескінченні варіації та градації [5].

Наприкінці XIX — на початку XX ст. М. Туган-Барановський вперше підійшов до справедливої позиції щодо оцінки рівня і ролі розуму людей. У своїй відомій праці “Промислові кризи в сучасній Англії, їх причини і близький вплив на народне життя” (1894) він заклав підвалини виникнення “іноватики”. На його думку, основою справедливості є інтелектуальна творчість суспільства [6].

Угорський вчений-економіст Й. Шумпетер показав, що справедливі традиції корисні і лише з часом втрачають цю якість, а сили інерції як спротив змінам водночас сприяють збереженню економічного ладу.

Нововведення пов’язані з ризиком, оскільки підривають старе, звичне й стверджують нове. Тому підприємець — це новатор, який долає інерцію, здійснює зміни, що відкривають нові можливості (ресурсної бази, засобів виробництва, джерел фінансування банківської системи).